

Thrillerauteur **STAN LAURYSSENS** verrast met gruwelijke getuigenissen in 'Boekhouder van de dood'

Wie verraadde Adolf Eichmann?

Gisteren was het exact vijftig jaar geleden dat nazibeul Adolf Eichmann uit Argentinië naar Israël werd ontvoerd. Twee jaar later - na een van 's werelds beroemdste processen - werd hij als 'architect van de Endlösung' opgehangen. Stan LaurysSENS kreeg de tapes met Eichmanns eigen memoires in handen en trok op onderzoek. Vlaamse SS-officieren, Argentijnse en Israëliëse geheime agenten tot zelfs Alfred Hitchcock passeren de revue in dit non-fictieboek.

DOOR JOOST HOUTMAN

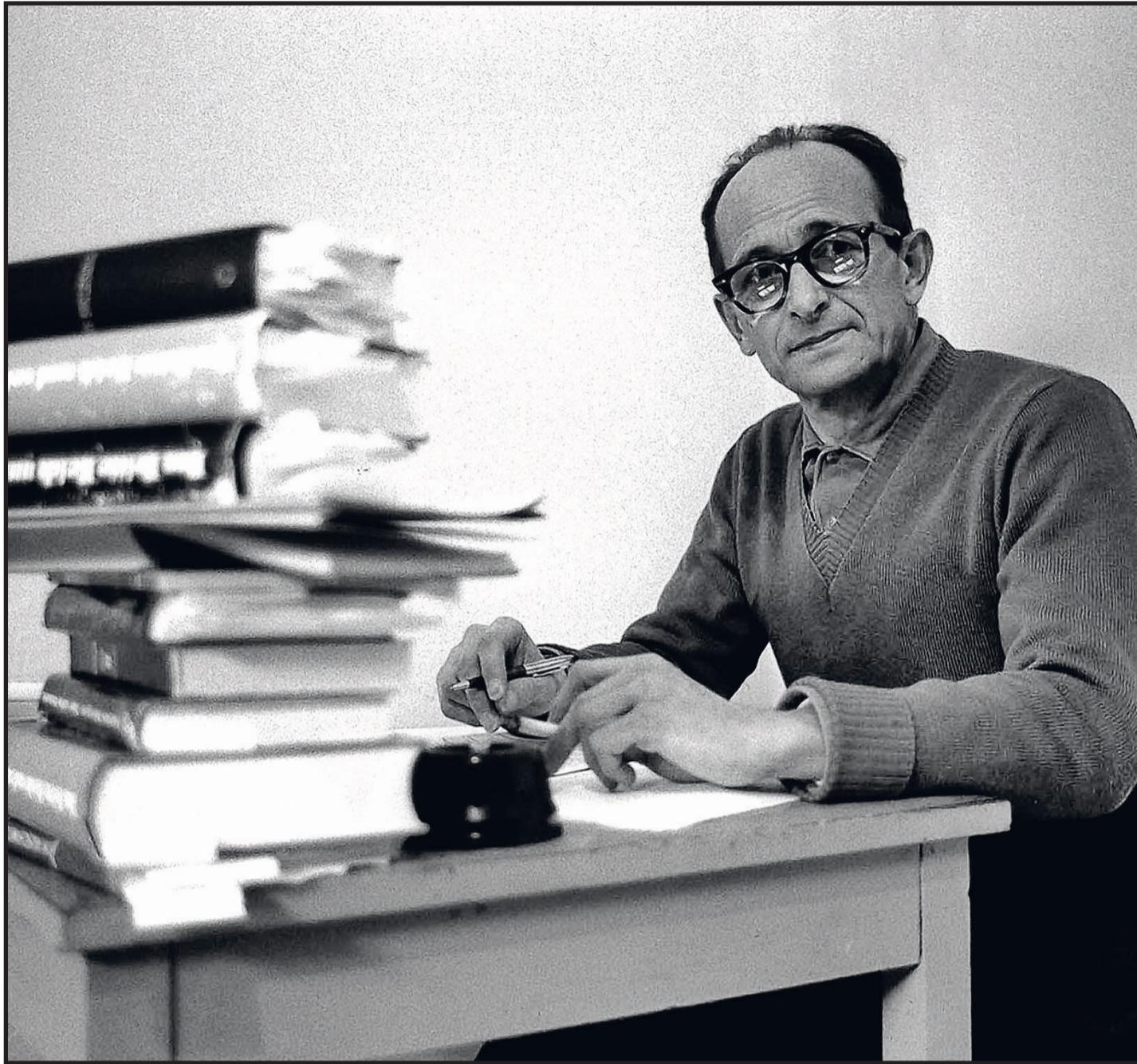
Het is u vergeven als u voor de titel *Adolf Eichmann. Boekhouder van de dood* niet echt warm loopt. Toch is dit niet het zoveelste relaas van (inderdaad) afschuwelijke historische feiten. Nee, auteur Stan LaurysSENS gooit het gelukkig over een andere boeg. De titel van het boek dekt echter de lading niet volledig. Dit boek gaat immers niet alleen over wat Eichmann aan pure gruwel uitspookte tijdens de Tweede Wereldoorlog, maar wel over wat hij daarna allemaal uitvreet en hoe hij door een Israëliësch commando uit Argentinië wordt ontvoerd. Het levert een razend spannende documentairethriller op. Opvallend: Stan LaurysSENS schreef het boek in het Engels. Na het Frans, Italiaans en Pools volgt nu pas de Nederlandse vertaling.

Adolf Otto Eichmann (1906-1962) maakte pijlsnel carrière in de Oostenrijkse nazi-partij. Na de Anschluss werd deze vader van drie zonen verantwoordelijk voor het transport van miljoenen Joden naar concentratie- en vernietigingskampen. Na de oorlog werd hij door de Amerikanen gevangen genomen, hij ontsnapte en leefde enige tijd in een bosrijk gebied in Noord-Duitsland. Daar runde hij een kippenbedrijf, getraind als hij was in logistiek. Toch wordt de Duitse grond hem te heet onder de voeten. Een franciscaner monnik begeleidt hem naar Italië, waar hij in 1950 in Genua een staatlozenpaspoort op de kop tikt. Als Ricardo Klement vlucht hij daarmee naar Argentinië.

In Buenos Aires in lederhosen rondlopen, handtekeningen uitdelen aan sympathisanten... hij laat het zich allemaal

Je moet het LaurysSENS wel nageven: je valt van de ene verbazing in de andere. Dit is een regelrechte pageturner

welgevallen. Na zeven jaar komt zijn vrouw Vera met hun drie zonen over. Al snel wordt een vierde zoon geboren en huilt de ondertussen tot Argentijn genaturaliseerde Klement zijn vrouw, waardoor hij dus stiefvader wordt van zijn eigen kinderen. Dat loopt wel heel vlot, lijkt het wel. En het is dan natuurlijk dat het fout begint te gaan. Eichmann begint

■ Nazibeul Adolf Eichmann in 1961, in zijn Israëliëse cel. Een jaar later werd hij geëxecuteerd.

de grandeur te missen die hem in het Derde Rijk te beurt viel. Als topograaf of bandwerker bij Mercedes-Benz (jawel) in Argentinië gooi je immers geen hoge ogen.

Psychologisch drama

Stan LaurysSENS introduceert nog twee andere protagonisten in het verhaal: Willem Sassen en Anthony Mertens. Om kort door de bocht te gaan, twee foute Nederlanders. Willem Sassen collaboreerde als radioverslaggever van de NIR tijdens de oorlog en was ook als SS-officier actief in Oekraïne. Na de oorlog weet hij te ontsnappen uit de handen van de geallieerden. Als Albert Desmedt duikt hij een tijd onder in Antwerpen. Hij trekt daarna naar Nederland en zoekt zijn vroegere compagnon Anthony Mertens op, redacteur bij *De Linie*, "een katholiek, antisemitisch, pro-Francoblad dat voorstander was van de herbewapening van Duitsland als buffer tegen het communisme". Via regelt Mertens voor Sassen een uitweg naar Dublin en later naar Argentinië.

Sassen zal in Argentinië als schrijver Willem Sluysse naam proberen maken. Hij wordt correspondent van onder meer *Stern*, *De Telegraaf* en *Time/Life* en enkele nazi-nostalgische plaatselijke bladen. Daarin pent hij de memoires neer van enkele nazi's. Eichmann is gecharmeerd door Sassen verhalen en vraagt hem zijn levensverhaal neer te schrijven.

Dan neemt het boek een andere wending, de spannende reconstructie van de vlucht naar welgezinde oorden verandert

in een psychologisch drama. Sassen weet zich in de geest van Eichmann te nestelen en wordt zijn "vertrouwensman, psychotherapeut, ondervrager, biechtvader",

Dat het nog zo lang heeft geduurd eer de Israëlië's Eichmann te pakken kregen, legt LaurysSENS haarfijn uit

maar ook inquisiteur. Eichmann raakt verstrikt in zijn netten. Sassen beseft dat hij met de Eichmann tapes goud in handen heeft. Eichmann mist erkenning, voelt zich onbegrepen door de media en publieke opinie. Hij giet zich vol drank en praat zich leeg.

Ijskoude bekentissen

Je moet het LaurysSENS wel nageven: je valt van de ene verbazing in de andere. Dit is een regelrechte pageturner. LaurysSENS lijkt bijzonder goed gedocumenteerd en beschrijft alles zeer snedig. De eerste zinnen van Eichmann op de tapes missen hun impact niet: "Reichsleiter Heinrich Himmler gaf mij de opdracht om de Joden te liquideren. Zoals het een SS-officier betaamt, heb ik zijn bevel opgevolgd en de opdracht uitgevoerd. Het was gewoon *sachliche Arbeit*. Van 1939 tot 1945 joeg ik zes miljoen mensen de dood in. Eén miljoen daarvan waren kinderen." Een stem op het scherp van de snee. Een stem met de slagkracht van een hamer. De stem van Adolf Eichmann.

Eichmann noemt zich "handelsreiziger voor de Gestapo", "persoonlijk niet bij de zaak betrokken" en - hou u vast - zelfs "uiterst links nationaalsocialist". Dat hij het aloude 'Befehl ist befehl'-adagio meermaals herhaalt, hoeft dan ook niet te verwonderen. Sassen is een meesterondervrager en weet Eichmann de ene emotieloze ijskoude bekentenis na de andere te ontlokken. "Buchenwald had zelfs een hoerenkwartier voor de mannelijke gevangenen en Auschwitz een mooie bloementuin." En dan bespaar ik u nog de meest saillante details. Om daarna plichtbewuste vader

en voorbeeldige echtgenoot te spelen. Ontluisterend.

Dat het nog zo lang heeft geduurd eer de Israëlië's Eichmann te pakken kregen, legt LaurysSENS haarfijn uit. Zoals zo vaak, wordt verraad door de roep om geld ingefluisterd. Sassen brengt een hele carroussel op gang met de spoelen waarop Eichmanns bekentissen staan. De teksten verschijnen in meerdere magazines en worden gebruikt op Eichmanns proces. Hoe Eichmann uiteindelijk in Israël belandt, wordt uiterst accuraat door thrillerauteur LaurysSENS beschreven.

En dan hebben we het nog niet gehad over het proces zelf, de geniale terechtstellingsscène, het verraad van de jongste zoon... Er is het nodige denkwerk ingekropen om zoveel info op relatief weinig pagina's te krijgen. Pagina's die je daarenboven het gevoel geven dat je pure fictie aan het lezen bent. LaurysSENS laat

zich van zijn beste kant zien.

O ja, de beste cameo is in het boek weggelegd voor Alfred Hitchcock. Anthony Mertens zoekt hem op met het voorstel een thrillerdocumentaire te maken over Eichmann, van wie hij bijna zeker is dat die in Argentinië verblijft. Hij heeft zelfs al een titel, *To Catch a Mass Murderer*. Hitchcock hapt echter niet toe. Als hij niet echt Eichmann te pakken krijgt op beeld, is het immers niet zo interessant. Wist Mertens op dat moment veel dat Eichmann ondertussen op de schoot zat bij zijn vroegere compagnon Sassen...

STAN LAURYSSENS

Boekhouder van de dood

Van Halewyck, 240 p., 19,95 euro.

Stan LaurysSENS: van oplichter tot misdaadkampioen

> Stan LaurysSENS is de vertaalkampioen van de Vlaamse letteren.

Het verdriet van België van Hugo Claus scoorde 19 internationale vertalingen, *Palllieter* van Felix Timmermans 25. LaurysSENS doet met 30 vertalingen van *Dali & ik* dus nog beter. Al Pacino zou de hoofdrol in de filmversie spelen. De *Fundació Gala-Salvador Dali* is niet al te opgezet met LaurysSENS' relaas over de geniale gek Dali met zijn seksfeesten en zijn in volle bewustzijn ondertekende vervalsingen.

> LaurysSENS beweert nochtans dat hij alles met

eigen ogen heeft gezien. Hij was enige tijd buurman van Dali en verkocht zelf Dalivervalsingen. Inderdaad, de kleine Antwerpenaar met de radde tong maakte in de jaren '70 en '80 carrière als oplichter in de kunstwereld. Dat leverde hem uiteindelijk enige tijd op in gesloten bewaring, een ervaring die hem in het thrillergenre geen windereen legde. Met zijn eerste thriller *Zwarte sneeuw* (2002) won LaurysSENS meteen de Hercule Poirotprijs.

> Hij is een van de origineelste misdaadauteurs van ons taalgebied, en ondanks een bonte mix van banaliteiten, flauwe grappen, geweld en kots misschien wel de grootste taalvirtuoos. In maart kwam *Rijker dan rijk* uit,

het vervolg op *Doder dan dood* en *Bloter dan bloot*. In deze thrillers speelt Antwerpen de hoofdrol, "de stad aan de stroom waar regen altijd natter is dan elders in het land en steeds meer water door de Schelde vloeit".

> De auteur is trouwens a *jack of all trades*, want hij schreef ook vijf non-fictieboeken over de Tweede Wereldoorlog en in *Mijn heerlijk nieuwe wereld* vertelt hij het verhaal van Maria Nys, de Vlaamse echtgenote van de beroemde Engelse schrijver Aldous Huxley. O ja, LaurysSENS leerde de schrijversstiel bij het weekblad *Panorama*, waar hij als Steven Stanley het ene interview met een Hollywoodster na het andere uit zijn duim zoog.

Bernard Dewulf
Kleine dagen

Libris Literatuurprijs
2010

UITGEVERIJATLAS.NL

